

TILVÆKST Grovfoder nr. 15, 28. maj 2025

Indhold

- Mark
- Aktuelt i majs
- Radrensning og etablering af græs-efterafrøder i majs
- Græsefterafrøde i majs
- Aktuelt i græs
- Høst af grønafrøder
- Aktuelt i vårsæd
- Regler og tilskud
- Kontrolstatistik 2024

MARK

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Ved starten af denne uges markbesøg, ses majsens ramt af frost i "de kolde områder". Hvor, det er værst, er størstedelen af planterne i marken ramt, mens det andre steder "kun" er enkelt-planter, måske hver femte eller tiende eller endnu færre, der er skadet. Erfaringen fra tidligere års frosthændelser er, at de mindre planter med 2-3 blade som udgangspunkt hurtigst vil komme sig over det, fordi de stadig kan hente energi fra frøet til at skyde igen, mens større planter kan være hårdere ramt. Hvis plantens vækstpunkt ikke er beskadiget, vil den som udgangspunkt skyde igen; se billederne 3-5. Men afgrøden kan være sat uger tilbage. Følg de ramte marker i den kommende tid for at se, om der kommer ny vækst i majsens.

Ukrudtsbekæmpelse på frostskaadede afgrøder bør om muligt afvente, at planterne er kommet i god vækst igen.

Billede 1 Lettere frostskaadet majs, som helt sikkert vil gro videre (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Billede 2 Det er svært at se noget billede i, hvordan frosten har ramt planterne (Foto: Michael Troelsgaard, SAGRO)

Billede 3-5 Selvom majsplanten er meget medtaget og alle blade er helt brune, ser vækstpunktet ud til at være intakt. Vi forventer, at planten vil skyde igen (Fotos: Michael Troelsgaard, SAGRO)

I nogle marker ser vi også manglende planter. En del tilfælde skyldes angreb af fugle, og i andre tilfælde ligger frøene stadig i rækken, men er meget bagefter med spiringen. Det kan skyldes det et lidt for rustikt såbed eller et udtørret og løst såbed, og endelig kan forfrugten med f.eks. uomsat græs eller græsefterafgrøder være en mulig årsag. Er årsagen, at frøene er sået i tør jord, bør de spire og komme op i denne uge. Er ingen af ovenfor nævnte årsager plausible i din mark, bør du kontakte frøfirmaet for at få afklaret, om det er dit parti af frø, som har været dårlige. I tilfælde som dette er det derfor vigtigt, at du har gemt mærkesedlerne fra såsæden.

Ved eventuelle overvejelser om omsåning af marken vurderes plantebestanden. Udgangspunktet er, at det i slutningen af maj skal være 35-40.000 livskraftige planter. Det svarer til ca. 3 planter pr. løbende meter ved en rækkeafstand på 75 cm.

Mangan og bor

I forsøg har der været afprøvet behandling med forskellige næringsstoffer som mangan og bor. Majs er kun middelfølsom overfor manganmangel, og i Landsforsøg i perioden fra 2014-2017 er der ikke-signifikante merudbytter fra 0,2 til 7,1 afgrødeenheder, svarende til 20 til 710 FE/ha for at tilføre Biomangan 180 to gange på hhv. 4-6 bladstadiet og igen 14 dage senere. Forsøgsresultaterne er ikke signifikante, og der er stor variation imellem forsøgene.

Årsagen til mangan- og bormangel er forskellige. Hvor mangan bliver utilgængeligt for planterne, når jorden under tørre forhold bliver iltet, skyldes bormangel ofte en nedbørsrig periode, som udvasker den plantetilgængelige bor, efterfulgt af en tør periode. Bor optages passivt af planten, når den optager vand. I Landsforsøg fra 2014-2018 er der ikke-signifikante merudbytter fra 1,7 til 11,7 afgrødeenheder, svarende til 170 til 1.170 FE/ha for at tilføre 2 L/ha Biobor 150 to gange på hhv. 4-6 bladstadiet og igen 14 dage senere.

Risikomarker for begge næringsstoffer er sandjord, hvor jorden er løs og tør samt jorde, der har et forholdsvis højt reaktionstal for jordtypen. Derudover kan marker, hvor der ikke er anvendt startgødning også være i risiko for bormangel, da startgødning ofte også indeholder bor. Derfor kan vi i år have et større behov for at tilføre bor til majs. Dog har flere placeret alt gyllen under majsrækken, og det giver bedre forhold for afgrøden til at finde det bor, som gyllen indeholder.

Med mange ukrudtsmidler og tilsætning af næringsstoffer som mangan og bor skal der være et særligt fokus på, hvorvidt alt kan blandes i samme blanding, eller om der er behov for at køre en ekstra gang med f.eks. bor og mangan alene. Det er muligt på www.middeldatabasen.dk at skabe sig et hurtigt overblik over hvilke ukrudtsmidler, som kan blandes sammen med bor og mangan. Ved at søge produktet frem og se under emnet "anvendelse" er det muligt at se hvilke produkter, der kan blandes med uden problemer og hvilke produkter, som absolut ikke bør blandes i samme tankblanding. Derudover er der også en mellemvej, hvor erfaringer viser, at der ingen problemer er med at blande midlerne, når visse forholdsregler følges. Sidstnævnte er altså "elastisk i metermål", og der er ingen hjælp at hente ved firmaerne bag, hvis der laves en uheldig tankblanding. Ved en kort gennemgang af eksempler på borprodukterne i nedenstående tabel 1 kan det kortfattet siges, at Harmony 50 SX IKKE bør blandes med borprodukterne, ligesom nogle manganprodukter også kan give udfordringer, når de tankblandes med borprodukter.

Det er derfor under eget ansvar at iblande borprodukter i ukrudtssprøjtningen. Det sikre valg er at køre med bor alene efter anden ukrudtssprøjtning, hvor majsens også begynder at have et større bladareal at sprøjte på og står med 6-8 blade. Det er også på dette tidspunkt, at majsens strækningsvækst begynder, og hvor behovet for optag af mangan og bor derfor må forventes at være større. Der anvendes en dosering svarende til ca. 150-300 g bor pr. ha som forebyggende behandling mod bormangel.

Tabel 1 Oversigt over eksempler på bor-produkter til anvendelse i majsmarker, vejledende priser hentet fra middeldatabasen.dk.

Borprodukter (eksempler)	Indhold af bor [g/L, g/kg]	Pris [kr. pr L/kg]	Dosering [L/ha, kg/ha]
BioBor 150	150	16,5	1-2
Bor MEA 150	150	21,0	1-2
Solubor DF	175	22,0	1-1,7
YaraVita Bortrac	150	19,0	1-2
Profi Bor 150	150	22,0	1-2

Udover ovenstående overvejelse med udsprøjtning af mangan- og/eller bor-produkter findes der mange andre produkter på markedet, som indeholder en lang række af forskellige mikronæringsstoffer og "hjelpestoffer". Ofte er der kun få eller ingen Landsforsøg med disse produkter, og det er svært objektivt og ukritisk at fastslå, hvorvidt produkterne afhjælper problemer med dårlig vækst.

Frem for at behandle hele majsarealet med et bredt produkt med en cocktail af flere mikronæringsstoffer, gælder det om at finde de få marker med risiko for alvorligt udbyttetab som følge af næringsstofmangel. Risikofaktorerne er bl.a. fig.:

- Marker uden regelmæssig tilførsel af husdyrgødning.
- Let jord med højt reaktionstal.
- Løs og tør jord.
- Marker med erfaring for manganmangel.

Holdningerne til anvendelse af bredspektrede bladgødskningsprodukter er mange, og det er svært såvel at bekræfte som at afkræfte, om bladgødskningen har en udbytteeffekt. Det forstår den gode sælger at udnytte. Overvej derfor nøje om prisen for produktet og sprøjtningen opvejes af de mulige gevinster. I alle tilfælde bør du lave et sprøjtevindue for at kunne bedømme, om du får noget for pengene.

Radrensning og etablering af græs–efterafrøder i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Majsens skal radrenses og græsefterafrøden isås, når planterne står med 6-8 blade.

Radrensning og isåning af græsefterafrøder kan begynde 7-10 dage efter ukrudtsbekæmpelse med MaisTer og fem dage efter anvendelse af mesotrion-produkter (Tocalis, Starship Max m.fl.).

Sammen med radrensning er det også en oplagt mulighed at tildele den sidste handelsgødning til majsens. Mange radrensere kan lægge flydende eller fast handelsgødning ud sammen med radrensningen, og bladvidninger fra gødningskorn undgås helt på denne måde. Der kan tildeles op til 125-150 kg gødning pr. ha uden de store problemer.

Græsefterafrøde i majs

I størstedelen af alle majsmarker skal der isås en efterafrøde til opfyldelse af efterafrødekravene og/eller 35 % afgrøderotation. Det er vigtigt såvel af faglige som af lovgivningsmæssigt årsager, at efterafrøden bliver godt og rettidigt etableret. Det er (heldigvis) kun de færreste år, der er så gode forhold for etablering af efterafrøder i majs som i 2024, og lidt for ofte ser vi desværre, at græsefterafrøden er til den tynde side eller ikke er etableret ordentligt med det rette udstyr. Fra det plantefaglige synspunkt er det ærgerligt ikke at få fuldt udbytte af efterafrødens evne til at samle noget af det overskydende kvælstof op. På det lovgivningsmæssige område kan det også have store konsekvenser ved en eventuel underkendelse af græsefterafrøden. Ved underkendelse af efterafrøden medfører det sanktion i form af træk i EU-støtten efter reglerne om konditionalitet og reduktion af kvælstofkvoten det følgende år

som konsekvens.

Hverken hvad angår etablering eller valg af arter er der væsentligt nyt at bringe, og derfor er denne artikel i store træk en gengivelse af, hvad vi har skrevet tidligere år. Der, hvor den største forskel måske er at finde, er, at der i højere grad bør være mere fokus på at få etableret eftergrøden med den rigtige metode.

Tidspunkt for etablering

Ved tidlig etablering af efterafgrøden øges chancen for en vellykket efterafgrøde. Anbefalingen er, at der skal renses og isås efterafgrøde, når majsens har 6-8 blade. I mange marker vil den sidste kemiske ukrudtsbekæmpelse finde sted tæt på 6-bladstadiet, og det har betydning for, hvornår rensning og isåning kan begynde. For at sikre en god etablering af græsefterafgrøden er det vigtigt at få lidt afstand til den sidste ukrudtssprøjtning. Husk, at MaisTer og midler indeholdende aktivstoffet mesotrion (Starship Max/Tocalis/Evolva m.fl.) kan påvirke fremspiringen af græsefterafgrøden. Derfor anbefales det, at der som minimum holdes 7-10 dages afstand mellem sprøjtning med MaisTer og isåning af græsefterafgrøden. For mesotrion-produkter anbefales det, at der holdes minimum fem dage mellem sprøjtning og isåning af efterafgrøden. Firmaerne bag midlerne giver ingen garantier for, at rester af MaisTer og mesotrion-produkterne ikke skader den kommende græsefterafgrøde, og der er derfor ingen hjælp at hente, hvis efterafgrøden ikke bliver som ønsket.

Etablering

Der er efterhånden flere maskinstationer, som har investeret i det rigtige udstyr til radrensning og isåning af efterafgrøden. Med det "rigtige udstyr" menes, at græsfrøene sås og ikke blot blæses ud bag renseren. På nedenstående billede ses tydeligt den forskel, som vi ofte ser i praksis. På billedet til venstre er efterafgrøden sået med et såaggregat monteret med trykhjul, hvor det sikres, at græsfrøene bliver sået på en fast bund og dermed har en god forsyning med fugt nedefra. På billedet til højre er græsfrøene blæst ud bag ved rensetanden og i dette tilfælde også spredt utilstrækkeligt. Ser efterafgrøden sådan ud, vil det også være svært at opfylde kravet om dækningsgrad uanset, hvor vellykket efterafgrøden bliver i "båndet". Hvis frøene blæses ud bag ved renseren, og der ikke falder nedbør, vil frøene ligge på jordoverfladen uden at få kontakt med jordfugt. Frøene vil udtørre, og der vil være minimal fremspiring.

Billede 6 og 7 Etablering af græsefterafgrøder med forskellig teknik. Efterafgrøden til venstre er etableret ved såning på tre sårækker, hvorimod efterafgrøden til højre er etableret med udblæsning af frø bag ved rensetanden, som ikke har fordelt frøene tilstrækkeligt. (Foto: Peter Siebert, SAGRO)

Indstilling af radrenser og effekt på ukrudt

Ved radrensning af majsens er det vigtigt at være opmærksom på indstillingen af radrenseren, således at rensningen giver den sidste effektive ukrudtsbekæmpelse, samtidig med at den er så skånsom som muligt overfor majsens. Ikke sjældent ser vi alt for ringe effekt af en radrensning, fordi radrenseren ikke er indstillet korrekt. Det gælder om at vide, hvad man har med at gøre, og løbende få tilpasset rensedybde og skærenes afstand til rækken, når forholdene i marken ændres; det kan være plantestørrelse, samt såbed/jordoverfladens karakter og jordens beskaffenhed. Du bør stille krav til arbejdet og følge op på, at det bliver gjort, som du forventer.

Renser du i en dybde af 4-5 cm, kan du, mens majsen står på 6-7 bladstadiet, rense indtil fem cm fra rækken uden at genere majsplanternes rødder, mens du måske skal op i 7-8 cm fra rækken, når majsen er på 8-9 bladstadiet. Der skal gerne køres så hurtigt, at der kastes så meget jord ind i rækken, at ukrudtet dækkes. Radrensning kan give en meget effektiv bekæmpelse af ukrudtet, når jorden er tør, mens effekten er tvivlsom under fugtige forhold.

God ukrudtsbekæmpende effekt kræver også, at der er fuld gennemskæring med godt overlap mellem skærene. Vær i denne forbindelse opmærksom på, at skærene i spor efter traktoren slides meget hurtigt og skal skiftes ofte.

Billede 8 Skærene, som går i sporene, slides hurtigt (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Græsefterafgrøde i majs

Af planterådgiver Peter Siebert og planterådgiver Thomas Harbo

Sildig almindelig rajgræs af fodertypen er den mest anvendte græsart til efterafgrøde. Men suppleret med hybridrajgræs eller italiensk rajgræs bør overvejes, hvor efterafgrøden etableres til den sene side, eller hvor majs skal høstes som kolbe- eller kernemajs.

Udsædsmængde og artsvalg

De fleste majsefterafgrøder er sildig almindelig rajgræs af fodertypen, som i de fleste tilfælde kan klare opgaven ganske fornuftigt. I nogle tilfælde kan det dog være relevant enten at iblande eller vælge en anden græsart eller -type. Hvis du etablerer græsefterafgrøden rettidigt og med en sikker etableringsmetode ved såning som nævnt ovenfor, kan du roligt anvende sildig almindelig rajgræs af fodertypen. Etablerer du derimod efterafgrøden sent eller med en teknik, som er mere usikker end såning, kan det være en fordel at iblande græs, som er hurtigt-voksende, eller som har en god dækkende evne, som gør, at græsefterafgrøden syner af mere; eksempler på arter som tilgodeser dette er italiensk rajgræs og hybridrajgræs.

Anbefalede blandinger, arter og udsædsmængder

Herunder ser du vores anbefalinger i prioriteret rækkefølge, som er baseret på erfaringerne fra de seneste år.

- Sildig alm. rajgræs – fodertyper (diploid og/eller tetraploid) 8 – 10 kg/ha.
- Frøblanding 10 kg/ha: 7 kg sildig alm. rajgræs blanding (diploid og tetraploid) fodertype + 3 kg hybrid rajgræs (kan erstattes af 3 kg italiensk rajgræs, diploid)
- Tidlig diploid alm. rajgræs 7 – 8 kg/ha.
- Italiensk rajgræs 7 kg/ha ved diploide sorter og 9 kg/ha ved tetraploide sorter.
- Blanding af sildig alm. rajgræs, diploid, fodertype, 6 kg/ha + cikorie 0,5 kg/ha.

Kan du ikke købe den blanding, du gerne vil have, kan du selv lave den. Det er som regel tilstrækkeligt, hvis du selv blander græsfrøene, når du hældes frø i såkassen, ved at tage skiftevis af sækkene.

Efterhånden viser mange års erfaring, at alm. rajgræs af fodertypen i renbestand eller blanding er den mest velegnede art til efterafgrøde i majs, mens italiensk- og hybridrajgræs også har deres berettigelse, hvis du anvender dem i blanding med alm. rajgræs. Hundegræs er knapt så velegnet, da den har vist sig at være besværlig at slippe af med igen

– især i pløjefri systemer, hvor den derfor må anses som særdeles uegnet. Endelig fraråder vi at anvende rødsvingel og rajgræs af plænetypen, da risikoen for at få efterafgrøden underkendt ved kontrol er alt for stor! Det er derfor vigtigt, at du læser mærkesedlen, hvor blandingsens sammensætning er beskrevet, så snart græsfrøene er leveret, så du ikke får sået en uegnet græsblanding.

Fordele og ulemper ved de forskellige arter

Alm. rajgræs af fodertypen vokser godt til fra start og vil ikke blive så kraftig, at den konkurrerer med majs. Diploide sorter vil ofte blive tætte i bunden, men de er ret smalbladede og vil derfor måske ikke syne af så meget som tetraploide sorter. De tidlige sorter af alm. rajgræs etablerer sig og vokser hurtigere til efter såning end de sildige sorter.

Ved tidlig og rettidig etablering er en fodertype af sildig alm. rajgræs det sikre valg.

Hybridrajgræs er en arts krydsning af alm. rajgræs og italiensk rajgræs, og har derfor en god etableringsevne og vokser ret godt til uden at blive alt for kraftig, den klare sig godt i skyggeforhold og er mere tørketolerant end både almindelig rajgræs og italiensk rajgræs. Der er almindeligvis ingen risiko for, at den fryser bort.

Italiensk rajgræs er ekstrem hurtig til at etablere sig og er kendt for at vokse rigtig godt til. Som efterafgrøde anvendes den kun i begrænset omfang – primært fordi den konkurrerer ret hårdt med majs, hvis den bliver sået for tidligt, eller hvis majs står stille i en kold og fugtig periode efter såning af græsset. Du bør ikke anvende italiensk rajgræs som efterafgrøde ved etablering til den tidlige side (i forhold til majsens udvikling), men det kan være den rigtige løsning, hvis du af den ene eller anden grund får sået lidt for sent, og afgrøden buldrer frem i varmt og fugtigt vejr.

Italiensk rajgræs er ret skyggetolerant og kan trives under majs. Italiensk rajgræs kan fryse bort i en vinterperiode med barfrost. Italiensk rajgræs kan desværre også blive meget kraftig i det efterfølgende forår, hvilket kan give store gener ved jordbehandling.

Hundegræs er prøvet i mange marker for år tilbage med gode resultater. Imidlertid er arten så svær at slippe af med igen, at kun få har lyst til at prøve igen!

Hundegræs etablerer sig kun langsomt og vokser ikke voldsomt til tidlig på sæsonen. Til gengæld er arten ret skyggetolerant og udvikler sig pænt under majs. Hundegræs er tuedannende og kan blive generende i forbindelse med gylleudbringning og jordbehandling i det kommende forår. Væksten starter ret sent, og hundegræs kan først med sikkerhed nedvisnes noget senere end alm. rajgræs.

Strandsvingel er en art, som etablerer sig meget langsomt, og dette er en ulempe i majs, hvor der er brug for at græsset har en hurtig etablering. Til gengæld vokser den hurtigt til, når den først har etableret sig og kan derfor også nå at blive temmelig kraftig i det efterfølgende forår, hvilket kan give udfordringer i forbindelse med jordbehandling.

Cikorie er en tokimbladet slægt af kurvblomstfamilien. Cikorie kan i blanding med græs anvendes i majs til opfyldelse af kravet om pligtige - og målrettede efterafgrøder. Vær opmærksom på, at fremspiringen af cikorie kan hæmmes, hvis der er brugt MaisTer og Tocalis/Callisto/Starship Max i ukrudtssprøjtningen. Cikorie må også benyttes på kvæg-undtagelsesbrug.

En frøblanding sammensat af flere forskellige egnede græsarter – primært alm. rajgræs af fodertypen og hybridrajgræs eller italiensk rajgræs, vil alt andet lige give den bedste sikkerhed for, at efterafgrøden lever op til kravene og dækker jorden godt i efteråret, idet efterafgrøderne normalt bedømmes på overfladedækning. Med en frøblanding får du en efterafgrøde, der vil vokse godt til og etablere sig hurtigt, som er tolerant overfor skygge fra afgrøden, og som vil dække jorden tilfredsstillende. Særligt hvis efterafgrøden sås ret sent, kort tid inden majs lukker rækkerne, er det den bedste løsning. Efter en mild vinter må du forvente en nok så kraftig vækst i græsset, som du kender fra sildig alm. rajgræs, og behovet for nedvisning vil derfor være tilsvarende stort.

Generelt gælder det for alle arter, at hvis såningen trækkes til den sene side, vil det være en fordel at gå op i udsædsmængde efter devisen – jo senere såning, jo højere mængde, for derved at sikre sig at efterafgrødedækket lever op til plantedækkekravet.

Bekæmpelse af alm. hanespore efter radrensning og isåning af græsefterafgrøde

Alm. hanespore er et stort og stadig stigende problem på de fleste ejendomme og kan ligesom sort natskygge spire frem i stort antal efter radrensning. Særligt i de meget majstætte områder er alm. hanespore at finde på alle bedrifter. Det er endnu stadig et begrænset antal bedrifter, der har marker, hvor alm. hanespore er spredt ud over hele fladen, men på alle ejendomme kan alm. hanespore findes i foragre og markindkørsler. Det er vigtigt at forstå, at alm. hanesporen er et meget uønsket ukrudt, da den er meget svær at bekæmpe.

Alm. hanespore spirer frem over en lang periode og vil derfor også spire frem igen efter radrensning og isåning af græsefterafgrøde i de marker, hvor der er et massivt ukrudtstryk af arten. Der er kun en kemisk løsning til rådighed efter isåning af græsefterafgrøden, og det er 0,15 kg/ha Tocalis, svarende til 0,75 L/ha Starship Max. Effekten er ikke på niveau med MaisTer, men det er den eneste mulighed, som har en nogenlunde effekt efter isåning af græsefterafgrøde. Små sort natskygge bekæmpes effektivt med 0,1 kg/ha Tocalis, svarende til 0,5 L/ha Starship Max.

Det er vigtigt at vide, hvilket mesotrion-produkt, som anvendes på bedriften, da der er forskel på original- og kopiprodukters godkendelse. Nogle produkter må anvendes op til tre gange i en sæson, hvor andre, bl.a. Starship Max, kun må anvendes to gange; se TILVÆKST Grovfoder nr. 11, tabel 2. Ens for alle produkterne er dog en max. dosis pr. sæson på 0,3 kg/ha for Tocalis/Evolva og 1,5 L/ha for Starship Max.

Eftergødskning af majs

I majs begynder kvælstofoptagelsen for alvor med strækningsvæksten fra seksbladstadiet, og ved at eftergødske majs på dette tidspunkt sikres det, at der ikke tabes noget kvælstof til udvaskning eller denitrifikation i perioder med meget nedbør frem til strækningsvækst. I år er kun planlagte eftergødskninger aktuelle.

Udfordringen ved at eftergødske majs er, at der er en ikke ubetydelig risiko for at svide planterne ved gødningstildelingen. Derfor er det vigtigt at følge nedenstående anbefalinger, så gødningssvidninger af afgrøden mindskes. Det er svært helt at undgå, at majs får enkelte "pletter" med gødningssvidninger. Målet er derfor også kun at undgå alvorlige gødningssvidninger.

Gødningen tildeles sammen med radrensning, som er den mest sikre metode til at undgå svidninger, da gødningen placeres på jorden. En anden udbredt mulighed er at bredsprede gødningen med gødningsspreder, hvor risikoen for svidninger og størrelse på majsplanten hænger sammen. Desto større majsplanter, desto større risiko for gødningssvidninger. Store majs har et større "kræmmerhus", hvor gødningen vil blive fanget og derved svide majsplanten. Kør derfor gerne lidt til den tidlige side, hvis du bredspreder gødningen med gødningsspreder.

Derudover kan der som alternativ til førnævnte metoder udsprøjtes en kvælstofholdig gødning. Husk, at der dog kun kan tildeles en mindre mængde end ved de førnævnte metoder. Ligeledes er der krav om at anvende urease-inhibitor til de amid-baserede flydende gødninger, når disse udbringes efter 1. april og ikke nedfældes. Det anbefales altid at anvende urease-inhibitor – også ved udbringning ved radrensning – for at undgå kvælstoffordampning og sikre en god kvælstofeffekt. Følg leverandørens anbefaling.

Udbringningsmetoder ved eftergødskning af majs

- **Placering af flydende gødning eller fast handelsgødning ved radrensning af majs** er den foretrukne metode.

Gødningen placeres max. 10 cm fra majsrækken så planterne hurtigt får kontakt til gødningen.

- **Bredspredning af fast handelsgødning** med gødningsspreder bør ske, mens majsplanterne stadig er relative små. Spredning foretages kun på tørre planter.
- **Udsprøjtning af en flydende kvælstofholdig gødning** (f.eks. urea, Dangødning N18 (DG Leaf N-18), Bio NS 15-2).

Der kan kun tildeles en mindre mængde kvælstof for at undgå svidninger. Maks. 15 kg N/ha, kun på tørre planter og ikke i solskin. Anvend store vandmængder på 200-400 L/ha.

- **Udlægning eller nedfældning af gylle** i majs.

Gyllen kan slangeudlægges i majs både før og efter radrensning. Det kan forårsage relativt mange køreskader særligt i mindre ukrante marker.

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Nedbøren, der er kommet i den seneste lille uges tid, er virkelig faldet på et godt tidspunkt. Alle burde have fået bjerget første slæt græs godt og tørt inden omslaget i vejret indtraf. Hele Vest- og Syddjylland har fået regn, men det er nok kun de færreste, der endnu har fået så meget, at vandingmaskinerne kan tage en pause. Er vandbalancen i dine græsmarker ikke genoprettet, bør du derfor fortsat holde på med vanding indtil videre.

Vejrprognosen for den kommende uge lover ustadigt vejr og moderate temperaturer, hvilket er ideelle betingelser for græsset. Hvor første slætrunde blev indledt, er der allerede ved at være pænt med græs, men hvor der først blev taget et stort slæt i sidste uge, og stubben var helt hvid, er genvæksten noget længere om at komme i gang. Her vil nedbøren hjælpe med til at sætte skub i genvæksten.

Høst af grønafrøder

Af planterådgiver Thomas Harbo

Grønafrøder høstes for kornets vedkommende ved begyndende skridning og for ærters vedkommende ved begyndende blomstring.

Grønkorn høstes ved begyndende skridning, hvilket for de tidligst etablerede arealer med vårbyg så småt er sket. Imidlertid sås det meste grønkorn på lavere arealer, hvor det optimale høsttidspunkt endnu ikke er nået pga. senere etablering, men langt de fleste marker er i år sået så tidligt, at afgrøderne er godt henne i strækningsstadierne. Så følg udviklingen tæt da det går meget hurtigt hen mod skridning. Grønært eller grønbyg/ært høstes normalt omkring begyndende blomstring, hvilket ofte indtræffer i den sidste uge i juni, men også disse afgrøder er tidligt under vejs i år.

Udlæg af kløvergræs i grønafrøder som dæksæd er som oftest en sikker udlægsmetode. Fordelen ved at høste dæksæden som grønafrøde er normalt også, at der bliver 1-2 slæt græs mere i kløvergræsudlægget end ved helsædshøst.

I de tidligt såede marker har vårbyggen virkelig busket sig godt, og selv ved ret lave udsædsmængder kan afgrøden blive så tæt, at kløvergræsudlægget bliver til den tynde side. Du bør derfor gå markerne igennem efter høst af dæksæden for at tjekke udlægget. Er der behov for isåning, bør du få det gjort straks efter høst af dæksæden. Er kløvergræsudlægget til den tynde side isås 15-20 kg/ha af udlægsblandingen, mens du bør anvende fuld udsædsmængde 25-30 kg/ha, hvor der kun findes få eller ingen græsmarksplanter. Har du ikke fået sået urteblanding i foråret at opnå ARLAs "urtepoint", kan du også iså urteblandingen efter høst af dæksæden, hvorved marken så vil kunne indgå i arealet med "urte-græs" allerede fra 1. januar 2026. Du kan få urteblandinger beregnet til isåning ved frøfirmaerne.

Aktuelt i vårsæd

Af planterådgiver Peter Siebert

Den "rigtige" svampesprøjtning i vårsæd nærmer sig efter den ustadige våde periode. Vær opmærksom på afstandskrav, behandlingsfrister og andre restriktioner for svampemidlerne.

Den seneste uges ustadige våde vejr giver formentligt et skub til udviklingen af svampesygdomme i vårsæd, som indtil nu har været på et lavt niveau. Dette sammenholdt med at vårsæden mange steder nu nærmer sig at fanebladet er fremme, og i nogle marker allerede er ved begyndende skridning, så er det et godt tidspunkt at få lavet den "rigtige" svampesprøjtning i vårsæden, som i fleste tilfælde vil kunne holde resten af sæsonen. I forrige udgave af TILVÆKST Grovfoder finder du vores anbefalinger til middelvalg og dosis.

Husk at være opmærksom på afstandskravet til veje, stier, boliger og institutioner samt offentlige arealer. Propulse SE 250, som er en af hovedkomponenterne i svampesprøjtningen i vårsæd, har et afstandskrav til førnævnte på 5 meter. Foruden overholdelse af afstandskravet er der krav til brug af afdriftsreduktion med minimum 50 %. Udover at du i praksis skal huske at blænde noget af bommen af, når der sprøjtes langs et område, hvor afstandskravet gælder, er det også vigtigt at sprøjtningen registreres korrekt i sprøjtejournalen. Ved en eventuel kontrol af sprøjtejournalen f.eks. for

brug af Propulse for en mark, som grænser helt op til vej eller lignende, skal det behandlede areal være mindre end markens areal, da hele marken ellers bliver registreret som behandlet, hvorved afstandskravet ikke betragtes som overholdt. For at overholde afstandskravet skal det behandlede areal nedskrives, ved at det ikke-behandlede areal fratrækkes markens areal.

Vi har tidligere omtalt ovenstående problematik, da det er vigtigt for flere midler; se I TILVÆKST Grovfoder nr. 4.

I nogle tilfælde kan det være aktuelt at iblande vækstreguleringsmidlet Cerone, som har effekt mod aksnedknækning. Husk at Cerone kun er godkendt til vækststadium 49 (Første stak synlig). Er skridningen godt i gang i marken, så er afgrødens vækststadium i 50'erne, og dermed for fremskredet til brug af Cerone. Hvis du vil anvende Cerone bruges en dosering på 0,15-0,2 L/ha.

Skadedyr

Udover svampesygdomme i vårsæd kan det være aktuelt at bekæmpe kornbladbillens larve samt bladlus. Skadetærskel for kornbladbillens larve er 0,5-1 larve pr. aksbærende strå. Kornbladbillens larve "rasper" bladene og spiser det grønne fra bladet og efterlader herved hvide spor på bladene. På nedenstående foto kan du se kornbladbillens larve og sporende efter, at larven har spist det grønne bladmateriale i baggrunden af billedet.

Bekæmpelsestærsklen for lus er 25 % angrebne strå, hvis det kan kombineres med svampesprøjtningen. Hvis det ikke kan kombineres med svampesprøjtning, er skadestærsklen 40 % angrebne strå. Førnævnte skadestærskler for lus er gældende indtil vækststadium 73 (tidlig mælkemodent vækststadie). I vækststadium 75 (kernens indhold mælket og let grynet) er skadestærsklen 100 % angrebne strå. Bekæmpelsestærsklen for lus er 40 % angrebne strå indtil vækststadie 73, når det ikke kan kombineres med en svampesprøjtning.

Kornbladbillens larve og lus kan bekæmpes med 0,2 kg/ha Lamdex, mens bladlus alene kan bekæmpes med 0,2 kg/ha Pirimor 500 WG.

Billede 9 Kornbladbillens larve (Foto: Peter Siebert, SAGRO)

REGLER OG TILSKUD

Kontrolstatistik 2024

Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

Der bliver stadig fundet for mange fejl ved kontrollerne på sprøjtemiddel-området.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har offentliggjort årets kontrolstatistik, og tallene viser, at 39,5 % af kontrollerne i 2024 afslørede overtrædelser – et niveau, der ligger over både 2022 og 2023; se tabel 3.

Flere områder skiller sig ud med gentagne problemer:

- Mangelfulde sprøjtejournaler

Hele 11,5 % af de kontrollerede havde ikke ført korrekt journal over sprø Det er det højeste tal i perioden og et område, hvor mange let kan forbedre sig med bedre rutiner og digitalt overblik.

- Ulovlig anvendelse af midler

Andelen er steget til 8,7 % i 2024. Det understreger vigtigheden af at kende reglerne for godkendte midler og anvendelse.

- Besiddelse af ulovlige danske midler

Næsten hver femte kontrollerede (19,6 %) havde et ulovligt dansk middel på Husk at tjekke beholdningen løbende og bortskaffe forbudte midler korrekt.

Selvom der er fremgang på visse områder, f.eks. færre overtrædelser på vaske- og fyldepladser, er der stadig behov for skærpet opmærksomhed.

Tabel 3 Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har offentliggjort årets kontrolstatistik (Kilde: SGAV)

Specifikation	2016-19	2019-20	2021	2022	2023	2024
Antal kontroller	1501	1158	566	644	612	693
Kontroller med overtrædelser [%]	---	34,6	39,2	38,8	38,1	39,5
Ulovlig/uforsvarlig opbevaring [%]	4,6	7,6	7,2	3,9	3,4	4,8
Besiddelse af ulovligt dansk middel [%]	21,7	20,7	23,5	16,3	16,7	19,6
Besiddelse af udenlandsk middel [%]	2,3	2,0	1,4	1,7	0,8	0,9
Manglende eller mangelfuld sprøjtejournal [%]	6,7	8,2	6,0	6,2	9,8	11,5
Ulovlig anvendelse [%]	4,0	8,3	8,0	7,9	3,8	8,7
Overtrædelse, vaske- og fyldepladser [%]	11,5	8,1	7,4	6,1	5,6	4,3
Overtrædelse, uddannelse/autorisation [%]	4,7	3,5	1,6	2,8	3,1	3,6
Besiddelse af giftige + meget giftige uden autorisation [%]	---	---	---	---	0,2	0,3
Overtrædelse, muldvarpe-, mosegrise-, rottegift [%]	0,7	3,0	1,9	1,4	0,7	0,7
Manglende syn af sprøjter [%]	---	5,0	6,0	6,0	7,0	7,6
Manglende udfyldelse IPM-skema [%]	---	---	6,5	13,4	10,9	6,6

Skærpet fokus i pesticidkontrollen: Hvad skal du være opmærksom på fremover?

Med den nye tillægsaftale til sprøjtemiddelstrategien 2022-2026 skærpes kontrollen med pesticidanvendelsen. Miljøstyrelsen vil fortsat gennemføre fysiske kontroller af cirka 650 virksomheder årligt, hvoraf 400 udvælges ud fra en risikobaseret tilgang. Derudover vil 120 virksomheder blive udtaget specifikt på baggrund af SJI-data og underlægges fuld fysisk kontrol.

For høståret 2025-2026 skal du være særligt opmærksomme på nye krav.

- Fra den 1. august 2025 skal sprøjtejournalen indeholde oplysninger om både vækststadie og klokkeslæt ved anvendelse af midler med restriktioner i forhold til bier.
- For høståret 2025-2026 skal der endvidere indberettes på markniveau, hvor det hidtil har været på afgrødeniveau.
- Journalen skal desuden foreligge digitalt senest den 31. januar 2027 (ændret i forhold til tidligere udmelding).